

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesének

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-523/2021. számú ügyben
egy nemzetiségi nevelést-oktatást folytató általános iskolát érintő
helyi népszavazás elrendelésével összefüggésben
(Előzmény ügy: 6545/2020)

Előadó: dr. Kiss Balázs

Érintett szervek:
Kisoroszi Község Önkormányzata
Váci Tankerületi Központ
Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat

2021.

Tartalomjegyzék

I. Az eljárás megindítása	3
II. A megállapított tényállás	5
2.1. Az Iskola és a Tagintézmény fenntartásával és működésével összefüggő válaszok.....	5
2.2. A helyi népszavazás elrendelésével összefüggő válaszok	6
III. A vizsgálat megállapításai.....	7
3.1. A hatáskör tekintetében.....	7
3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében	7
3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye.....	8
3.2.2. A helyi önkormányzathoz való jog.....	8
3.2.3. A helyi népszavazáshoz és a helyi népszavazáson való részvételhez való jog.....	9
3.2.4. A nemzetiségek alapvető jogai.....	10
3.3. Az ügy érdeme tekintetében	11
3.3.1. A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás megszervezésével, valamint az Iskola és a Tagintézmény fenntartói jogának átadásával kapcsolatos megállapítások	11
3.3.2. A helyi népszavazás kezdeményezésével, a helyi népszavazásra javasolt kérdés hitelesítésével és a helyi népszavazás elrendelésével kapcsolatos megállapítások.....	13
3.3.3. A helyi politikai közösség véleménye megismerésének alternatív eszközei	15
IV. Intézkedések.....	16

**Az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek
jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
közös jelentése
az AJB-523/2021. számú ügyben**

I. Az eljárás megindítása

Egy kisoroszi lakos beadványában sérelmezte, hogy Kisoroszi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) helyi népszavazást rendelt el az alábbi kérdésben: „*Támogatja-e Ön, hogy a Kisoroszi általános iskola Római Katolikus Egyházi fenntartásba kerüljön?*”.

Beadványában megírta, hogy mind a Visegrádi Áprily Lajos Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában (a továbbiakban: Iskola), mind a Visegrádi Áprily Lajos Általános Iskola Kisoroszi Tagintézményében (a továbbiakban: Tagintézmény) német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktatás folyik. Az intézmények jelenlegi fenntartója a Váci Tankerületi Központ.

A beadványozó álláspontja szerint amennyiben a fenti kérdésben érvényes és eredményes helyi népszavazást tartanak, továbbá a megfogalmazott kérdésre az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele azonos, igenlő választ ad, fennállhat annak lehetősége, hogy Kisoroszi Község Önkormányzata lépéseket tesz a Tagintézmény fenntartójának megváltoztatása érdekében. Megítélése szerint népszavazási kérdésben jelzett egyházi fenntartót semmilyen jogszabály nem kötelezné arra, hogy német nemzetiségi nyelvoktató nevelést-oktatást biztosítson a Tagintézményben, hiszen tapasztalatai alapján a Római Katolikus Egyház által fenntartott köznevelési intézményekben ilyen képzés jelenleg nem valósul meg. A panaszos attól tart – ha a fenti kérdésben kiírt népszavazás eredményeként fenntartóváltásra kerülne sor – sérülhet a német nemzetiséghez tartozók nemzetiségi anyanyelvű neveléshez-oktatáshoz való joga.

Tekintettel arra, hogy az ügyben a nemzetiségi jogok érvényesülésével összefüggő visszásság gyanúja merült fel, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. § (1) bekezdése, 20. § (1) bekezdése és 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján – figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére és Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2012. (I. 6.) AJB utasítás 1. melléklet 29. § (4) bekezdés b) pontjára is – közös vizsgálatot indítottunk.

A vizsgálat keretében megkerestük Kisoroszi Község Önkormányzatának polgármesterét, a Váci Tankerületi Központ igazgatóját, valamint a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökét.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*”];
- A helyi önkormányzathoz való jog [Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdés: „*Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.*”];
- A helyi népszavazáshoz és a helyi népszavazáson való részvételhez való jog [Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdés: „*A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.*” és Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdés: „*Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.*”];
- A nemzetiségek a magyar politikai közösségen belül, állami védelmet és támogatást élvező kulturális és politikai közösségek [Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés első mondat: „*A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők.*”];
- A nemzetiségi anyanyelvhasználathoz és a nemzetiségi anyanyelvű neveléshez- oktatáshoz való jog [Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés harmadik mondat: „*A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz (...) és az anyanyelvű oktatáshoz.*”];
- A nemzetiségi közösségek önkormányzathoz való joga [Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdés: „*A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.*”].

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (Njtv.);
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkt.);
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.);
- A népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (Nsztv.);
- A koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény (Covidtv.).

II. A megállapított tényállás

2.1. Az Iskola és a Tagintézmény fenntartásával és működésével összefüggő válaszok

Az Iskola és a Tagintézmény fenntartásával összefüggésben kapott tájékoztatás alapján megállapítható, hogy **az intézmények fenntartója** 2013. január 1. napjától a **Váci Tankerületi Központ**, illetve jogelődje. Szakmai alapdokumentumaik szerint **az intézmények német nemzetiségi nyelvoktató nevelési-oktatói feladatot ellátó köznevelési intézmények**. A Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökének tájékoztatása alapján a Tagintézményben első alkalommal a 2007/2008. tanévben szervezték meg a német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktatót, amely azóta is folyamatos.

A Váci Tankerületi Központ igazgatója és a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által megküldött, azonos tartalmú tájékoztatás alapján a 2017/2018. tanévtől kezdődően az Iskolában és a Tagintézményben tanuló diákok törvényes képviselőinek összességében közel 80%-a nyújtott be kérelmet a német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktató megszervezése iránt. **A 2020/2021. tanévben, az Iskolában 121, a Tagintézményben 26 tanuló, azaz a tanulók összesen 82%-a vett részt német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktatóban.**

A Váci Tankerületi Központ igazgatója tájékoztatásában kiemelte, hogy a **Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat** az Njtv., az Nkt. és más jogszabályokban meghatározottak szerint **véleményezési és egyetértési jogot gyakorol mind az Iskola, mind a Tagintézmény vonatkozásában**. Ezt a tényt a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke is megerősítette.

A **Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat** 2019 decemberében és 2020 januárjában, két alkalommal tett **szándéknyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy át kívánja venni mind az Iskola, mind a Tagintézmény fenntartói jogát**. Ugyanakkor – a Váci Tankerületi Központ igazgatójának tájékoztatása alapján – a fenntartói jog átadására az Iskola épületének bővítését célzó, a válaszlevél megküldésének időpontjában is folyamatban lévő beruházások miatt nem került sor. A Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke arról adott tájékoztatást, hogy a fenntartói jog átvételére kizárólag az Iskolában folyó munkálatok befejezését követően nyílik lehetősége a nemzetiségi önkormányzatnak.

A Váci Tankerületi Központ igazgatója arról is tájékoztatást nyújtott, hogy egyházi jogi személy részéről az Iskola és a Tagintézmény fenntartói jogának átvételére vonatkozó megkeresés az elmúlt években nem érkezett. Fontos információ azonban az is, hogy az Nkt. 83. § (4) bekezdés e) pontjában foglalt véleményezési jogával élve 2020 tavaszán a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat 15/2020. (03. 24.) számú határozatában nem támogatta a Tagintézmény átadását a Tahitótfalui Pollack Mihály Általános Iskola és Művészeti Iskola részére.

A Váci Tankerületi Központ igazgatója válaszlevelében rámutatott arra, hogy **a törvényi feltételek fennállása esetén a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat a nem székhelye szerinti Tagintézmény fenntartói jogát is átveheti**, amelyre vonatkozóan korábban egyértelmű szándéknyilatkozatot is tett.

Kisoroszi Község polgármesterének válaszelevele alapján Kisoroszi Község Önkormányzatának nem volt tudomása arról, hogy a közelmúltban a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat a Tagintézmény fenntartói jogának átvételét kezdeményezte az államtól, ilyen típusú megkeresés más lehetséges fenntartótól, így különösen egyházi jogi személy részéről sem érkezett a települési önkormányzathoz.

2.2. A helyi népszavazás elrendelésével összefüggő válaszok

A Képviselő-testület az Nsztv. 34. § (1) bekezdés a) pontja alapján **2020. július 15-én tartott ülésén helyi népszavazást kezdeményezett** az alábbi kérdésben: „*Támogatja-e Ön, hogy a Kisoroszi általános iskola Római Katolikus Egyházi fenntartásba kerüljön?*”. **A kérdést az Nsztv. 41. § (1) bekezdése szerint a Kisoroszi Helyi Választási Bizottság 2/2020. (09. 01.) határozatával 2020. szeptember 1-én hitelesítette.** A hitelesítést követően az Nsztv. 53. §-a értelmében **a Képviselő-testület 2020. október 6-i ülésén helyi népszavazást rendelt el.**

Kisoroszi Község polgármestere válaszlevelében kiemelte, hogy **a helyi népszavazás Képviselő-testület általi kezdeményezésére és a kérdés hitelesítését követően a helyi népszavazás elrendelésére azért került sor, mert fontosnak tartja a helyi lakosság véleményének népszavazás útján történő megismerését a Tagintézmény további működésével kapcsolatban.** A polgármester tájékoztatásában célkitűzésként jelölte meg, hogy a Tagintézmény a jövőben is fennmaradjon és lehetőséget biztosítson a településen élő gyermekek, tanulók számára arra, hogy továbbra is helyben részesülhessenek iskolai nevelés-oktatásban, amelyet rendkívül fontos érdeknek tart.

Kisoroszi Község polgármesterének tájékoztatása alapján sem **a Kisoroszi Helyi Választási Bizottságnak a kérdést hitelesítő döntése, sem a Képviselő-testület helyi népszavazást elrendelő határozata ellen nem nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet az illetékes törvényszékhez.** A helyi népszavazás időpontjának a helyi választási bizottság által történő kitűzésére a helyi népszavazást elrendelő képviselő-testületi határozat elleni jogorvoslati határidő eredménytelen elteltét – jogorvoslat esetén annak elbírálását – követő tizenöt napon belül kerülhetett volna sor.

A helyi népszavazás időpontját a koronavírus világjárvány következményeinek elhárítása érdekében hozott korlátozó intézkedések miatt jelentésünk kiadásáig nem tűzték ki.

III. A vizsgálat megállapításai

3.1. A hatáskör tekintetében

Az Alaptörvény 30. cikk (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti. Az Alaptörvény 30. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

Az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek feladat- és hatáskörét az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszasság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés b) pontja alapján **a helyi önkormányzat az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak minősül.**

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint a lefolytatott vizsgálatról jelentés készül.

Az Ajbt. 3. § (2) bekezdés d) pontja szerint az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését, és közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában. Az Ajbt. 41. § (5) azt is rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa a kiadmányozási jogot a Szervezeti és Működési Szabályzatban a helyettesekre átruházhatja.

Mindezek alapján az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese a jelentést közösen készítette el.

3.2. Az alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa és a biztoshelyettesek egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érveket sorakoztatnak fel, autonóm, objektív és neutrális módon járnak el.

Eljárásuk során következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos korábbi elvi megállapításaira is, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi teszteket.

Magyarország Alaptörvényének alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik a korábbi Alkotmányban foglaltakkal, amennyiben az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontunk szerint – vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírósági megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának és a nemzetiségi biztoshelyettesnek is figyelemmel kell lennie.¹

Ennek megfelelően **az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírósági esetjog.**

¹ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

3.2.1. A jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában felhívta a figyelmet, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát,² ezért a kialakított alkotmánybíróági gyakorlat relevánsnak tekintendő.³

Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy „[a] jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára”.⁴

A testület állandó gyakorlata szerint a jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom törvény alá rendeltsége.⁵ „A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket”.⁶

A jogbiztonság követelménye nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, vagyis ezen alapelvnek a szabályozás szintjén és a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is érvényesülnie kell.⁷

3.2.2. A helyi önkormányzathoz való jog

Az Alaptörvény 31. cikk (1) bekezdése értelmében Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.

A helyi önkormányzás joga a települések választópolgárainak közösségét illeti meg.⁸ Az önkormányzathoz való jog jellegéből adódóan közösségi jog, hiszen arra az egyének valamely közössége jogosult.

A helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot.⁹

A helyi közhatalom gyakorlásnak két formája különböztethető meg: a képviseleti és a közvetlen hatalomgyakorlás. Ennek megfelelően a választópolgárok a helyi önkormányzást az általuk választott képviselő-testület útján, valamint a helyi népszavazással gyakorolják.¹⁰

A helyi népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás egyik olyan eszköze, amely lehetőséget ad arra, hogy a helyi választópolgárok közössége bizonyos kérdésekben a választások közötti időszakban is kinyilvánítsa a helyi közügyekkel kapcsolatos véleményét.

A helyi önkormányzás körében ellátandó helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.¹¹

² 30/2012. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [16].

³ Vö. 22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [41] és 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]-[34].

⁴ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992. 65.

⁵ 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011. 79.

⁶ 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991. 456.

⁷ 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65-66., 38/2012. AB határozat, Indokolás [84], 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [24].

⁸ Vö. 18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993. 167.; Mötv. 2. § (1) bekezdés és 3. § (1) bekezdés.

⁹ Mötv. 2. § (2) bekezdés.

¹⁰ Vö. 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997. 344.; Alaptörvény 33. cikk (1) bekezdés, 35. cikk (1) bekezdés, XXIII. cikk (7) bekezdés; Mötv. 3. § (4) bekezdés.

¹¹ Mötv. 4. §.

3.2.3. A helyi népszavazáshoz és a helyi népszavazáson való részvételhez való jog

A településen élő választópolgároknak a helyi népszavazással kapcsolatos joga az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdésében biztosított **politikai alapjog**¹², amelynek értelmében **a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.**

Az Alkotmánybíróság a népszavazás jogintézményével összefüggésben is rámutatott a jogbiztonság kiemelkedő jelentőségére a demokratikus jogállamban. A testület álláspontja szerint **a népszavazás keretében nem szabad kitenni a választópolgárokat annak, hogy csak a népszavazást követően derüljön ki, hogy azt a kérdést, amelyet népszavazásra bocsátottak, „nem a törvény által megkövetelt módon fogalmazták meg, illetőleg a tárgykör valamilyen okból nem képezheti népszavazás tárgyát”**.¹³

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kizárólag **„olyan népszavazási kérdés tekinthető alkotmányosan megengedhetőnek, amely nem áll ellentétben a népszavazásnak az alkotmányos berendezkedésben betöltött szerepével. A népszavazás alkotmányos funkciójával való összeegyeztethetőséget az Alkotmánybíróság a népszavazási kérdés egyértelműsége részének tekinti”**. A népszavazási kérdés nem egyértelmű, azaz **nem egyeztethető össze a népszavazás alkotmányos rendeltetésével, ha az abban foglalt döntési kötelezettség nem kivitelezhető, végrehajthatatlan.**¹⁴

Ezzel összefüggésben fontos kiemelni, hogy az érvényes és eredményes helyi népszavazás útján hozott döntés köti a települési önkormányzatot.¹⁵ **Érvényes és eredményes helyi népszavazás esetén a települési önkormányzat köteles a népszavazásra feltett kérdésnek megfelelő rendeletet alkotni vagy határozatot hozni.** A népszavazási kérdés tekintetében a települési önkormányzat a végrehajtó szerepébe kerül.¹⁶

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában **a választási eljárásban megfogalmazott jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének érvényesítése a népszavazási eljárás során** magából az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság érvényesüléséből is következik. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye népszavazási eljárásban egyaránt irányadó a jogalkotó és a jogalkalmazó szervekre. Gyakorlatában a testület valamely jogintézménynek alkotmányos funkciójával ellentétes alkalmazását tekintette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye megsértésének.¹⁷ Kiemelendő, hogy a bíróságok jogalkalmazási egységének biztosításáért felelős¹⁸ egyúttal a Nemzeti Választási Bizottságnak az országos népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni felülvizsgálati kérelem elbírálására jogosult¹⁹ Kúria ítélezési gyakorlatában a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye kapcsán az Alkotmánybíróság fent hivatkozott értelmezéséből indul ki.²⁰

¹² Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdés; 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997. 332.

¹³ 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997. 343.; 18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008. 218-219.

¹⁴ 26/2007. (IV. 25.) AB határozat, ABH 2007. 337.

¹⁵ Vö. 28/1990. (XI. 22.) AB határozat, ABH 1990. 124.; 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997. 339.; Nsztv. 60. § (2) bekezdés.

¹⁶ Vö. 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997. 341.; 18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008. 218.; Nsztv. 60. § (1) bekezdés.

¹⁷ Vö. 18/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008. 220, 222.

¹⁸ Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés.

¹⁹ Nsztv. 29. § (1) bekezdés, 30. § (1) bekezdés.

²⁰ Kúria. A választási és népszavazási eljárásokkal kapcsolatos jogorvoslat tárgyában létrejött joggyakorlat-elemző csoport. Összefoglaló vélemény. Budapest, 2018. 137. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/valasztasi_nepszavazasi_joggyak.pdf

A helyi választópolgárok közösségének közvetlen hatalomgyakorlásával össze nem férő, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét különösen az olyan népszavazási kezdeményezés sérti, amely a helyi politikai közösség döntési helyzetbe hozásának valódi szándéka nélkül, az eljárási szabályok visszaélészerű alkalmazásával kezdeményez népszavazást.²¹

A helyi népszavazás alkotmányos funkciójával nem egyeztethető össze, ha olyan tárgykörben kezdeményeznek helyi népszavazást, amelyben a települési önkormányzat nem rendelkezik feladat- és hatáskörrel, a helyi népszavazásra feltett kérdésben hozott döntés települési önkormányzat általi végrehajtása pedig nem lehetséges.

3.2.4. A nemzetiségek alapvető jogai

A nemzetiségek alapvető jogait az Alaptörvény XXIX. cikke határozza meg.

Az Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdése alapján a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

Az Alaptörvény XXIX. cikk (2) bekezdése értelmében a nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotói minőségéből következik jogaik törvényi szintű szabályozásának kiemelt fontossága.²²

Ezzel is összhangban az Alkotmánybíróság a 12/2004. (IV. 7.) AB határozatában korábbi döntéseire hivatkozva hangsúlyozta: „Az állam kötelessége az alapvető jogok ’tisztelőben tartására és védelmére’ a szubjektív alapjogokkal kapcsolatban nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről. Ennek érdekében a jogalkotó köteles olyan szabályozást alkotni, amely a lehető legnagyobb mértékben biztosítja az alapjogok érvényesülését”.²³

Amint arra az Alkotmánybíróság már a 48/1998. (XI. 23.) AB határozatában is rámutatott: „Az Alkotmány egyes esetekben nevesíti az intézményvédelmi kötelességeket, másutt nem, előfordul az is, hogy éppen az alanyi jogi oldal marad háttérben; a megfogalmazás és a hangsúlybeli különbségek nem változtatnak azon, hogy az alapjogok egyaránt tartalmazzák a szubjektív jogokat és az objektív, ennél szélesebb állami kötelességeket is”.²⁴

Az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett gyakorlatával összhangban megállapítható, hogy az Alaptörvényben nevesített, a nemzetiséghez tartozó személyeket és közösségeiket megillető alapjogok biztosítása, megfelelő intézményrendszer létrehozása mellett, azok gyakorlását és védelmét garantáló jogszabályok megalkotásával valósulhat meg.

Az Njtv.-t a jogalkotó kifejezetten az Alaptörvénynek a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalására figyelemmel alkotta meg. Az Njtv. célja, hogy a nemzetiségek sajátos, az Alaptörvényben alapvető szabadságjogokként általánosságban megfogalmazott egyéni és közösségi jogait részletezze, és széles körben biztosítsa.

A Magyarországon élő nemzetiségek anyanyelvű oktatáshoz való jogáról és oktatási önrendelkezéséről az Njtv. részletesen rendelkezik. **Az Njtv. külön is rögzíti a nemzetiségi nevelés-oktatás különböző formáit és azt, hogy a fenntartó számára mikor kötelező, illetve mikor lehetséges a nemzetiségi nevelés-oktatás megszervezése és fenntartása.**

²¹ Vö. Knk.IV.37.484/2013/2. számú határozat II.2.1.

²² 35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992. 205.

²³ 12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004, 225.

²⁴ 48/1998. (XI. 23.) AB határozat, ABH 1998, 341.

A nemzetiségi önkormányzatok fontos szerepet töltenek be a nemzetiségi oktatási öngazgatás területén. A nemzetiségi önkormányzatok létrehozásához való jog tartalmával az Alkotmánybíróság több alkalommal is foglalkozott. Működésének kezdeti időszakában elvi érveléssel mondta ki, hogy a nemzetiségi önkormányzatok létrehozása szükséges előfeltétele annak, hogy a nemzetiségek államalkotó tényezői szerepüket betölthessék.²⁵

Az Alkotmánybíróság korábbi és az Alaptörvény hatálybalépését követően kialakított gyakorlata értelmében a nemzetiségi önkormányzatokra vonatkozó szabályok megalkotásánál a törvényhozó széles döntési jogosultsággal rendelkezik, ennek a döntési szabadságnak a korlátait az Alaptörvény rendelkezései, így különösen az alapjogokra vonatkozó szabályok határozzák meg.²⁶

A nemzetiségi oktatási öngazgatás területén **kiemelt jelentősége van annak, hogy a helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok köznevelési intézményt, illetve szakképző intézményt alapíthatnak, tarthatnak fenn és azok fenntartói jogát átvehetik.**

A nemzetiségi nevelést-oktatást érintően **meghatározó jelentőségűek a nemzetiségi önkormányzatok részvételi jogosítványai. A részvételi jogosítványok formáinak tekinthetők különösen a nemzetiségi önkormányzatokat megillető egyetértési, véleményezési, megkeresési, illetve kezdeményezési jogosultságok.**

A részvételi jogosultságok szabályozásának célja, hogy a nemzetiségi önkormányzatok megkerülhetetlenek legyenek, és az álláspontjukat a döntéshozó szervek kötelesek legyenek figyelembe venni az összes olyan lényeges kérdésben, amelyek az általuk képviselt nemzetiségi közösségeket érintik, vagy érinthetik, de az azokról történő döntések más szervek hatáskörébe tartoznak.

3.3. Az ügy érdeme tekintetében

3.3.1. A nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás megszervezésével, valamint az Iskola és a Tagintézmény fenntartói jogának átadásával kapcsolatos megállapítások

Mindenekelőtt célszerűnek tartjuk áttekinteni az ügy szempontjából lényeges, a köznevelési intézmény alapításával és fenntartásával, a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatás megszervezésével és fenntartásával, valamint a köznevelési intézmények fenntartói jogának települési nemzetiségi önkormányzatok részére történő átadásával kapcsolatos jogszabályi hátteret.

Az Nkt. 2. § (3)-(4) bekezdései értelmében köznevelési intézményt az állam, valamint az Nkt. keretei között a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a vallási egyesület vagy más személy, vagy szervezet alapíthat és tarthat fenn, ha a tevékenység folytatásának jogát – jogszabályban foglaltak szerint – megszerezte. Óvodát települési önkormányzat is alapíthat és fenntarthat.

E rendelkezésekből következik, hogy **települési önkormányzat** – többek között – **nem alapíthat és tarthat fenn általános iskolai nevelési-oktatási köznevelési alapfeladatot ellátó köznevelési intézményt.**

Az Njtv. 22. § (5) bekezdése értelmében a településen meg kell szervezni és fenn kell tartani a nemzetiségi iskolai nevelést-oktatást, ha azt ugyanahhoz a nemzetiséghez tartozó legalább nyolc tanuló törvényes képviselője a fenntartótól kérte, és az iskolai osztály az Nkt. rendelkezései alapján megszervezhető. A fenntartó kevesebb jelentkező esetén is indíthat nemzetiségi osztályt.

²⁵ 35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992. 205.

²⁶ 45/2005. (XII. 14.) AB határozat, ABH 2005. 570. és 41/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [52].

Az Nkt. 84. § (9) bekezdés a)-c) pontjai alapján az állami fenntartó az Njtv. szerinti nemzetiségi köznevelési intézmény létesítésével, megszüntetésével, átszervezésével, nevének megállapításával, költségvetésének meghatározásával és módosításával, vezetőjének megbízásával, megbízásának visszavonásával összefüggő döntéséhez, véleményéhez beszerzi az érintett települési nemzetiségi önkormányzat egyetértését.

Az Nkt. 74. § (7) bekezdése kimondja, hogy a nemzetiségi önkormányzat a nemzetiség által lakott településen a nemzetiséghez tartozók iskolai nevelésére-oktatására létrehozott intézmény fenntartói jogát átveheti az államtól.

Az Njtv. 25. § (2) bekezdése értelmében a települési nemzetiségi önkormányzat megkeresésére – az országos nemzetiségi önkormányzat egyetértése esetén – az intézmény állami fenntartója annak köznevelési intézménynek a fenntartói jogát adhatja át a települési nemzetiségi önkormányzatnak, amely alapító okirata alapján nemzetiségi feladatot lát el, és a gyermekek, tanulók legalább 75%-a részt vesz iskolai nevelésben-oktatásban. A kezdeményezéshez csatolni kell az érintett intézmény iskolaszékének, ennek hiányában szülői szervezetének (közösségének), diákönkormányzatának, továbbá az adott nemzetiség érintett területi nemzetiségi önkormányzatának a véleményét.

A köznevelési intézmény fenntartói jogának átadásáról az Nkt. 83. § (2) bekezdés a) pontja alapján a fenntartó dönt, aki a tankerületi központ által fenntartott általános iskolai nevelési-oktatási feladatot ellátó köznevelési intézmény esetében az oktatásért felelős miniszter. A döntést az oktatásért felelős miniszter az Nkt. 84. § (7) bekezdés a) pontja értelmében legkésőbb a fenntartói jog átadásának tervezett végrehajtási éve májusának utolsó munkanapjáig hozhatja meg.

Érdemesnek tartjuk felhívni a figyelmet arra is, **függetlenül attól, hogy az állam, nemzetiségi önkormányzat, egyházi jogi személy, vallási egyesület, vagy más személy vagy szervezet a köznevelési intézmény fenntartója, erre vonatkozó igény esetén** – az Njtv. 22. § (5) bekezdése alapján – **köteles megszervezni a nemzetiségi iskolai nevelést-oktatást.** Mindezek alapján **a panaszos aggodalma**, amely szerint egy esetleges egyházi fenntartót semmilyen jogszabály nem kötelezne arra, hogy az általa fenntartott köznevelési intézményben megszervezze a német nemzetiségi nevelést-oktatást, **nem megalapozott.**

A konkrét ügygel összefüggésben megállapítható, hogy **a Váci Tankerületi Központ fenntartásában lévő Iskolában és Tagintézményben a 2020/2021. tanévben a tanulók összesen 82%-a vett részt német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktatásban.**

A Váci Tankerületi Központ igazgatója tájékoztatásában azt is kiemelte, hogy **a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat véleményezési és egyetértési jogot gyakorol mind az Iskola, mind a Tagintézmény vonatkozásában.** Emellett arra is rámutatott, hogy **a törvényi feltételek fennállása esetén a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat az Iskola és a nem székhelye szerinti Tagintézmény fenntartói jogát is átveheti**, amelyre vonatkozóan korábban egyértelmű szándéknyilatkozatot tett.

Hangsúlyozni szeretnénk azonban, hogy az alapvető jogok biztosaként és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesként érdemben nem foglalhatunk állást az Iskola és a Tagintézmény fenntartói jogának a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat részére történő átadásának kérdésében, a döntést nem befolyásolhatjuk. Ugyanakkor a nemzetiségi jogok hatékony érvényesítése körében minden esetben **pozitívan értékeljük, amennyiben valamennyi törvényi feltétel együttes fennállása esetén, a helyi nemzetiségi közösség érdekeit szem előtt tartva nemzetiségi önkormányzati fenntartásba kerülhetnek az alapító okiratuk alapján nemzetiségi feladatot ellátó köznevelési intézmények.**

3.3.2. A helyi népszavazás kezdeményezésével, a helyi népszavazásra javasolt kérdés hitelesítésével és a helyi népszavazás elrendelésével kapcsolatos megállapítások

Álláspontunk szerint érdemes röviden áttekinteni az ügy szempontjából releváns, a helyi népszavazás kezdeményezésével, a helyi népszavazásra javasolt kérdés hitelesítésével, valamint a helyi népszavazás elrendelésével kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket is.

Az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdése alapján **helyi népszavazást** – törvényben meghatározottak szerint – **a helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről lehet tartani.**

Az Nsztv. 34. § (1) bekezdés a) pontja alapján helyi népszavazást – többek között – a képviselő-testület tagjainak legalább egynegyede kezdeményezhet. A helyi népszavazásra feltett kérdés hitelesítéséről vagy annak megtagadásáról az Nsztv. 41. § (1) bekezdése értelmében a helyi választási bizottság dönt. A helyi népszavazásra javasolt kérdés hitelesítését követően az Nsztv. 53. §-a szerint a helyi népszavazás elrendeléséről a képviselő-testület hoz döntést.

A fentiek alapján **a Képviselő-testület 30/2020. (07. 15.) határozatával helyi népszavazást kezdeményezett** az alábbi kérdésben: „*Támogatja-e Ön, hogy a Kisoroszi általános iskola Római Katolikus Egyházi fenntartásba kerüljön?*”. **A népszavazásra javasolt kérdést a Kisoroszi Helyi Választási Bizottság 2/2020. (09. 01.) határozatával hitelesítette.** Ezt követően **a Képviselő-testület 47/2020. (10. 06.) határozatával helyi népszavazást rendelt el.**

Kiemelendő, hogy a helyi népszavazást megelőző eljárásban **a népszavazási kérdés hitelesítésével, valamint a népszavazás elrendelésével kapcsolatban két jogorvoslati lehetőség is az érintett választópolgárok rendelkezésére áll.**

Az Nsztv. 57. § (1) bekezdése kimondja, hogy a helyi választási bizottságnak a kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése ellen felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani az illetékes törvényszékhez.

Hasonló jogorvoslati lehetőség áll rendelkezésre az Nsztv. 58. § (1) bekezdése alapján a képviselő-testület helyi népszavazást elrendelő határozata ellen. Fontos ugyanakkor, hogy a képviselő-testület helyi népszavazást elrendelő határozata elleni felülvizsgálati kérelem alapján – az Nsztv. 58. § (3) bekezdése szerint – a törvényszék érdemében csak akkor folytat vizsgálatot, ha az aláírásgyűjtő ív hitelesítése és a helyi népszavazás elrendelése között a körülményekben olyan lényeges változás következett be, amelyet a kérdés hitelesítéséről, vagy az azzal szembeni felülvizsgálati kérelemről hozott döntés során a helyi választási bizottság, illetve az Nsztv. 57. § szerinti eljárásban a törvényszék nem vehetett figyelembe, és a döntést érdemben befolyásolhatja. A törvényszék nem vizsgálja érdemben azt a felülvizsgálati kérelmet, amelyben a kérelmező a kérdés tartalmát illető, valamint a hitelesítéssel összefüggő alkotmányossági aggályokra hivatkozik.

A rendelkezésünkre álló információk alapján **jogorvoslati eljárásra** sem a népszavazási kérdés hitelesítésével, sem a helyi népszavazás Képviselő-testület általi elrendelésével összefüggésben **nem került sor.**

Az Nsztv. 81. § (1) bekezdése alapján a helyi népszavazás időpontját a helyi választási bizottság a helyi népszavazást elrendelő képviselő-testületi határozat elleni jogorvoslati határidő eredménytelen elteltét – jogorvoslat esetén annak elbírálását – követő tizenöt napon belül tűzi ki.

A helyi népszavazás megtartásával összefüggésben fontos rámutatni arra, hogy **a Kormány Magyarország egész területére 2020. november 4-én második alkalommal hirdetett ki veszélyhelyzetet, amely jelenleg is fennáll.**²⁷ A Covidtv. 4. § (5) bekezdése értelmében a veszélyhelyzet megszűnését követő napig helyi népszavazás nem kezdeményezhető, a már kitűzött helyi népszavazások elmaradnak.

²⁷ Ld. a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet és a veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet.

A Covidtv. 4. § (6) bekezdése alapján **a ki nem tűzött és az elmaradt helyi népszavazást a veszélyhelyzet megszűnését követő tizenöt napon belül kell kitűzni.**

A fentiekre figyelemmel, az Nsztv 81. § (1) bekezdése alapján a helyi népszavazás időpontjának kitűzésére jogosult **Kisoroszi Helyi Választási Bizottság** a Képviselő-testület helyi népszavazást elrendelő határozatát követően – a Covidtv. 4. § (5) bekezdésére tekintettel – **nem tűzött ki** a beadványozó által sérelmezett kérdésben **helyi népszavazást.**

Ugyan a konkrét ügyben a helyi népszavazást nem tűzték ki, érdemes rámutatni arra is, hogy az Nsztv. 59. §-a értelmében a helyi népszavazás akkor érvényes, ha a választópolgárok több mint fele érvényesen szavazott, és akkor eredményes, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

Az érvényes és eredményes helyi népszavazás döntési kötelezettséget keletkeztet. Az Nsztv. 60. § (1)-(2) bekezdései alapján ebben az esetben **a képviselő-testület köteles** a helyi népszavazás napjától számított száznolcvan napon belül **az érvényes és eredményes helyi népszavazás döntésének megfelelő rendeletet megalkotni vagy határozatot hozni.** Az érvényes és eredményes helyi népszavazással hozott döntés a képviselő-testületre a helyi népszavazás napjától – ha a helyi népszavazás rendeletalkotási kötelezettséget keletkeztet, a rendelet kihirdetésétől – számított egy évig kötelező.

A konkrét ügygel összefüggésben, mindenekelőtt kiemelni szükséges, hogy – összhangban az Nkt. 2. § (3)-(4) bekezdéseivel – **a Mötv. 13. § (1) bekezdése nem szabályozza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között az általános iskolai nevelést-oktatást, amely ennek alapján nem minősül a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügynek.**

A fent hivatkozott jogszabályi rendelkezésekre, különösen az Alaptörvény 31. cikk (2) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel az alábbi megállapítások tehetők.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatát összegezve, **a helyi népszavazás alkotmányos funkciójával nem egyeztethető össze, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét, ezáltal a jogállamiságból folyó jogbiztonság elvét sérti, ha a helyi politikai közösség döntési helyzetbe hozásának valódi szándéka nélkül, olyan tárgykörben kezdeményeznek helyi népszavazást, amelyben a települési önkormányzat nem rendelkezik feladat- és hatáskörrel, így a helyi népszavazásra feltett kérdésben hozott döntés települési önkormányzat általi végrehajtása nem lehetséges.**

Megállapítható, hogy **a fenti kérdésben elrendelt, jelenleg ki nem tűzött helyi népszavazás nem képes betölteni a jogintézmény alkotmányos funkcióját, ugyanis egy esetleges érvényes és eredményes helyi népszavazás döntésével kapcsolatban – hatáskör hiányában – a képviselő-testület nem tudna a döntésnek megfelelő rendeletet alkotni, határozatot hozni.**

Mindezekre figyelemmel megállapítjuk, hogy **a Képviselő-testület a beadványban megjelölt kérdésben a helyi népszavazást kezdeményező és a kérdésnek a Kisoroszi Helyi Választási Bizottság általi hitelesítését követően a helyi népszavazást elrendelő eljárásával a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével összefüggő visszásságot okozott.**

A Képviselő-testület eljárása nem érintette közvetlenül a német nemzetiségi nyelvoktató nevelés-oktatás megszervezését és fenntartását a Tagintézményben, illetve annak következtében nem került sor fenntartóváltásra, az Njtv. 22. § (5) bekezdése pedig egyértelműen rögzíti, hogy arra vonatkozó igény esetén a fenntartó köteles megszervezni a nemzetiségi nevelést-oktatást. Mindezekre figyelemmel álláspontunk szerint a képviselő-testület eljárása közvetlenül nem sértette a nemzetiséghez tartozó személyek, így különösen a Tagintézményben nemzetiségi nevelés-oktatásban részesülő gyermekek, tanulók nemzetiségi anyanyelvű oktatáshoz, valamint a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat nemzetiségi önkormányzásához és oktatási önigazgatáshoz való jogait, illetve nem járt e jogok sérelmének közvetlen veszélyével.

3.3.3. A helyi politikai közösség véleménye megismerésének alternatív eszközei

Megítélésünk szerint helyi szinten, abban az esetben is, ha az általános iskolai nevelés-oktatás megszervezésének és fenntartásának kérdésköre nem tartozik a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe, hasznos lehet a helyi lakosok ezzel kapcsolatos véleményének a megismerése. E kérdésben a helyi népszavazás kezdeményezése és elrendelése az előző fejezetben kifejtettek szerint visszásságot okoz, vannak azonban más, törvényes lehetőségek a lakosság véleménynyilvánítására. Tekintettel erre, **fontosnak tartjuk, hogy az alábbiakban bemutassunk néhány olyan alternatív eszközt, amelyek lehetőséget teremthetnek a helyi politikai közösség véleményének megismerésére.**

Az Möt. 54. §-a alapján a képviselő-testület évente legalább egyszer előre meghirdetett közmeghallgatást tart, amelyen a helyi lakosság és a helyben érdekelt szervezetek képviselői a helyi közügyeket érintő kérdéseket és javaslatot tehetnek. Az elhangzott javaslatra, kérdésre a közmeghallgatáson vagy legkésőbb tizenöt napon belül választ kell adni.

A **közmeghallgatás** a lakossági igények, elvárások felmérésének az eszközöként az önkormányzati működés folyamatában a döntés-előkészítés, illetve az azzal összefüggő javaslat- és kérdésfeltétel szempontjából kaphat szerepet, de véleménynyilvánítási, konzultatív, panasztételi, valamint kontrolling hatáskörökkel is rendelkezhet.

A helyi közakarat formálására, a lakosság közvetlen tájékoztatására, valamint a fontosabb döntések előkészítésébe való bevonására **más alkalmas fórumok** is rendelkezésre állhatnak, amelyek szabályozása tekintetében a települési önkormányzatok széles döntési jogosultsággal rendelkeznek. Az Möt. 53. § (3) bekezdése alapján a képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatában határozza meg, mely önszerveződő közösségek képviselőit illeti meg tevékenységi körükben tanácskozási jog a képviselő-testület és bizottsága ülésein, továbbá azoknak a fórumoknak a rendjét (község-, várospolitikai fórum, városrész tanácskozás, falugyűlés stb.), amelyek a lakosság, az egyesületek közvetlen tájékoztatását, a fontosabb döntések előkészítésébe való bevonását szolgálják.

Kisoroszi Község Önkormányzata Képviselő-testületének a Kisoroszi Község Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2013. (IV. 25.) rendelete (a továbbiakban: Ör.) 43. §-a rendelkezik a lakossággal való kapcsolati formákról és a lakossági fórumokról. Az Ör. 43. § (1) bekezdése alapján a Képviselő-testület a **lakossági fórumok** szervezésével teremthet lehetőséget az állampolgárok és közösségei számára a helyi ügyekben való részvételre, különösen a fontosabb döntések előkészítése során a véleménynyilvánításra, a közvetlen tájékoztatásra, illetve a közérdekű bejelentésre, vagy javaslattételre. A fontosabb lakossági fórumok az Ör. 43. § (2) bekezdése alapján: a közmeghallgatás; a falugyűlés; a településrészi tanácskozás; az állampolgári közösségek rendezvényei és az érdekegyeztető tanácskozás. A közmeghallgatás időpontjának kitűzése és a falugyűlés összehívása az Ör. 43. § (3) bekezdése értelmében a Képviselő-testület kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Mindezek alapján megállapítható, hogy települési szinten rendelkezésére állnak a helyi lakosság – Tagintézmény jövőjét érintő kérdésekkel kapcsolatos – véleményének megismerését lehetővé tevő alternatív eszközök, amelyekkel azonban a Képviselő-testület mindezig nem élt.

IV. Intézkedések

A jelentésünkben megállapított visszásság megszüntetése és jövőbeni megelőzése érdekében:

1. Felhívjuk a **Kisoroszi Község Képviselő-testületét és Kisoroszi Község polgármesterét**, hogy a helyi lakosság véleményének megismerése érdekében a jövőben az MötV.-ben és az Ör.-ben szabályozott jogintézményeket alkalmazzon, helyi népszavazás kezdeményezése, illetve elrendelése esetében fordítson kiemelt figyelmet a helyi népszavazás alkotmányos rendeltetésével való összeegyeztethetőség követelményére, és kizárólag a Képviselő-testület feladat- és hatáskörébe tartozó kérdésben kezdeményezzen, illetve rendeljen el helyi népszavazást.
2. Felkérjük a **Váci Tankerületi Központ vezetőjét**, hogy Kisoroszi Község Önkormányzatának, valamint a Visegrádi Német Nemzetiségi Önkormányzat bevonásával kezdeményezzen egyeztetést a Tagintézmény jövőjével, illetve fenntartói jogának átadásával kapcsolatos kérdések minden érintett fél számára megnyugtató és konfliktusmentes rendezése érdekében.

Budapest, 2021. elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Dr. Szalayné Dr. Sándor Erzsébet